

Új dallamot ad a kántortörvény

WEBERNÉ
ZSIKAI MÁRIA

A kántortörvény előkészítése nem csak a gyülekezeti zenei élet rendezésére és támogatására irányul, új távlatokat is nyithat a közösségépítés és az egyházzenei szolgálat területén. Bódiss Tamás, az Országos Egyházzenei Igazgatóság vezetője úgy látja, a református egyházzenei hagyományok ápolása mellett a szabályozás célja olyan korszerű, a tradíciókat mégis tiszteletben tartó rendszer kialakítása, amely minden korosztálynak lehetőséget teremt az együtt éneklés örömeinek meg tapasztalására, és erősíti a közösségek összetartozását.

A Zsinat őszi ülészakán napirendre tűzte a kántori szolgáltról szóló törvény kidolgozásának kérdését. Hogyan merült fel a gondolat, hogy szükség van a kántorokkal kapcsolatos törvényi szabályozásra?

Az 1990-es évek elején, amikor Magyarországon lehetővé vált az egyesületek önszerveződése, mi, református egyházzeneészek is úgy döntöttünk, hogy saját szervezetet hozunk létre. Így született meg a Rezem, azaz a Református Egyházzeneészek Munkaközössége. Egészen idáig vezethető vissza a kántortörvény gondolata. Külön kiemelném Hamar István, Karasszon Dezső, Fekete Csaba és Dávid István munkásságát, akik meghatározó szerepet játszottak egyházzenei szervezettségünk megerősítésében. Külföldi példákat is tanulmányoztunk.

Németországban például az egyházzeneészek – tartományi egyházanként és azon belül is – önálló szervezetekkel rendelkeznek, a szakterületük munkájában pedig képzettségi szintjük szerint vesznek részt. A magasabb végzettségűek vezetői feladatokat látnak el, és nemcsak a gyülekezeti munkáért, hanem nagyobb régiókért is felelősek. Évtizedes kapcsolataim európai protestáns kollégákkal lehetővé tették, hogy betekintést nyerjünk a többi között a holland, a svájci és a svéd egyházzenei életbe is. Az új református énekeskönyv bevezetése friss lendületet adott a törvényalkotási tervnek, hiszen a benne található dallamok és mindaz a megújulás, amelynek lehetőségét a kezünkbe adta, még hangsúlyosabbá teszi a gyülekezetek ének-zenei vezetőinek, azaz a kántoroknak a szerepét. Más-

képpen fogalmazva: a gyülekezetekben akkor tudjuk a leghatékonyabban használni ezt a gyűjteményt, ha útmutatást adunk a használatához. Néhány napja Debrecenben rendezték meg a tiszántúli kántorok szakmai napját, ahol körülbelül ötvenen vettek részt – ez igazán szép szám. Fórumot tartottam erről a témáról, ezen megkérdeztem a résztvevőket, hogyan lehetne szervezettebben végezni a munkánkat, és milyen változásokra számíthatunk, ha a kántorok és az egyházzenei szolgálat ügye törvényi szintre emelkedik. A válaszok alapján úgy tűnik, jó úton járunk.

A törvény bevezetése várhatóan növeli az egyházzenei szolgálat rangját, és hozzájárul ahhoz, hogy a munkájukat nagyobb elismerés és megbecsülés öveze.

Jelenleg az alkotmánytörvény azt mondja ki, hogy a kántor „lehetőleg megfelelő képzettségű” legyen. Ez azonban elég ködös megfogalmazás – a „lehetőleg” és a „megfelelő” ugyanis nem sok kapaszkodót ad. Ezen szeretnénk változtatni, hogy világosabb, átláthatóbb alapokra építhessük a zenei szolgálatot. Az eddigi rendszert három képesítési szint bevezetésével szeretnénk strukturálni. Az első az alapképesítés. A középső a nyári kántorképzők szintje, amelyet a tanfolyamoktól független képesítő vizsgával is elérhetővé fogunk tenni, a legfelső szinthez pedig az előbbieket mellett egy zenei diploma is szükséges lenne. Így próbáljuk besorolni az egyébként igen sokféle képzettségű és képességű gyülekezeti kántorainkat. Felvezető előadásomban úgy fogalmaztam, hogy célunk az „egymás terhének hordozása”. Azaz a tapasztaltabbak, magasabb képzettségűek segítségével a kevesebb tudással rendelkezőket, hogy mindenki a lehető legjobban végzhesse a munkáját. Ebben az egyházmegyéknek és az egyházkerületeknek is fontos szerepük van, egészen pontosan a gyülekezeti zenei élet támogatásában és színvonalának emelésében. Érdekesként hadd említsem meg, hogy nem egyszer fordultak már hozzám közösségeinkből azzal a kérdéssel, mit tegyenek, ha kántort szeretnének választani. Sajnos erre a jelenlegi törvényeink semmilyen iránymutatást nem adnak – de most ezen is változtatni fogunk. Úgy hiszem, ez nagy előrelépés lesz mind a kántorok, mind a gyülekezetek számára.

Több alkalommal említette a zene közösségteremtő erejét, ebben pedig kulcsszerepet tölt be a kántor.

Az egyházzenei szolgálat nemcsak zenélés, hanem igazi közösségépítés is. Sokkal tágabb és több mindent magában foglal, mint a vasárnapi istentisztelet énekeinek pusztá kísérése. Óriási lehetőség rejlik abban, ha gyerekekből, fiatalokból vagy felnőttekből álló kórust vagy más zenei együttest szervezhünk a közösségeinkben. Hat-hét ember

elköteleződése már képes megmozgatni egy egész gyülekezetet, annak zenei arculatát is meghatározva, ám igen fontos, hogy élére képzett vezetőt állítsanak. Az egyházzenei szolgálat tehát nemcsak a lelkész és a presbiterek munkáját támogatja, hanem hozzájárul az egész közösség életének felpozícionálásához. Ez az a pont, ahol a muzsika nemcsak hangok harmonikus együttese, hanem összetartó erővé is válik. Az Ige formál minket élő közösséggé, amely az énekléssel és az együttes hitvallással erősödik.

”

Az egyházzenei szolgálat nemcsak zenélés, hanem igazi közösségépítés is. Sokkal tágabb és több mindent magában foglal, mint a vasárnapi istentisztelet énekeinek pusztá kísérése. Óriási lehetőség rejlik abban, ha gyerekekből, fiatalokból vagy felnőttekből álló kórust vagy más zenei együttest szervezhünk a közösségeinkben.

”

A törvény koncepciójának ismertetése után a Magyarországi Református Egyház Missziói Szolgálatára rámutatott, hogy a kántortörvény progresszív elemei nemcsak a jelenlegi gyakorlat rendezését szolgálják, hanem új lehetőségeket is megnyitnak. Felmerül a kérdés: ezek az újítások elősegíthetik-e, hogy a kántori munka és az egyházzenei szolgálat jobban igazodjon a mai kor igényeihez és egyedi feladataihoz?

Immár második éve gondolkodunk együtt a Missziói Szolgálattal azon, hogyan töltheti be gyülekezeteinkben a zenei tevékenység a szerepét, és miként lehetne

ezt hatékonyan támogatni. Úgy látom, mind a hagyományos zenei vonalat képviselőknél, mind az újító szelleműeknek szükségük van nyitottságra. Valószínűleg a két megközelítés egyensúlya adhatja meg a helyes irányt, de ez nagyban múlik a gyülekezet összetételén és gyakorlatán is: megvalósul-e az együtt éneklés, és mikor mit énekelnek a különböző csoportjai. Az ötvenes évek diktatúrája egyházunkat a templom falai közé szorította, ifjúsági munka vagy istentiszteleten kívüli események szinte elképzelhetetlenek voltak. Ma az egyház sokkal szélesebb területen mozoghat – nemcsak a gyülekezetben belül, hanem a társadalom közegében is szolgálunk. Ideje különbséget tennünk: mikor milyen éneklésre, zenére van szükség, és milyen stílusban szólítsuk meg a közösséget. Új énekeskönyvünk ennek szellemében készült. Bár több fiatalosabb darabot tartalmaz, kifejezetten könnyűzenei háttérű dicsőreteket nem vettünk fel, mivel ez felborította volna az összhangot. Megőriztük a hagyományos törzsananyagot és az alaprepertoárt, ugyanakkor kiegészítettük néhány, ifjúsági körökben is ismert énekkel. Ezek frissítő hatást hoznak, miközben megőrzik a könyv egységét. Így tölthet be egyfajta hídszerepet a generációk között. A jövő nemzedékei is találhatnak benne olyan dallamokat, amelyek közel állnak hozzájuk, és ezáltal magukénak érezhetik. Célunk, hogy mindenki megtalálja benne a kapcsolódási pontot – a hagyományok tisztelete mellett az újdonságok befogadásával.

Nyithat-e ez a kántortörvény új fejezetet a Missziói Szolgálattal való együttműködésükben?

Ez a törvény biztosan szélesebbre tárja a lehetőségeket. Bár együtt dolgozom a kerületi felelősökkel és zenészekkel, érthető módon nem tudok minden gyülekezettel közvetlenül kapcsolatot tartani. Közösben azonban kialakíthatjuk azt a munkatársi hálózatot, amely egészen a gyülekezeti szintekig eléri, és hatékonyabbá teszi az együttműködést. ■ FOTÓ: MAGYARÓDI MILÁN